

Exam. Code : 105403

Subject Code : 1401

Bachelor in Business Administration (BBA) 3rd Semester

ENGLISH COMPULSORY

Paper—BBA-301

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :— Attempt *five* questions, selecting at least *one* question from each section and **fifth** question may be attempted from any section. Each question carries **10** marks.

SECTION—A

1. Complete the sentences with **hardly+any/anybody/ever/anything** :

(i) Our new boss is not very popular. _____ likes her.

(ii) We used to be good friends, but we _____ see each other now.

Make one sentence from two. Use **so** or **such** :

(iii) The music was loud. You could hear it from miles away.

(iv) I was surprised. I didn't know what to say.

Complete the sentences using a **comparative form** :

(v) Your work isn't very good. I'm sure you can do _____.

(vi) My job is a bit boring sometimes. I'd like to do something _____.

Put the parts of the sentence in correct order :

(vii) at the top of the page/please/your name/write.

(viii) Football/every weekend/does Kevin play ?

Put the adjectives in brackets in the correct position :

(ix) a village (old/little/lovely).

(x) a box (metal/black/small). 10

2. Write a new sentence with the same meaning. Use **unless** in your sentence :

(i) She must apologize to me or I'll never speak to her again.

(ii) You have to speak slowly or he won't be able to understand you.

Put in **in case** or **if** :

(iii) You should tell the police _____ you have any information about the crime.

(iv) Write your name and address on your bag _____
you lost it.

(v) The alarm will ring _____ somebody tries to steal
it.

Use your own ideas to complete the following
sentences :

(vi) I hurt my arm while _____.

(vii) Most of the students looked bored during _____.

Complete the sentences with **in**, **at** or **on** :

(viii) Nicola was wearing a silver ring _____ her little
finger.

(ix) Write your name _____ at the top of the page.

(x) I love to look up at the stars _____ the sky at
night. 10

SECTION—B

3. Write an essay on any *one* topic :

(i) Role and Responsibility of Youth in building
Modern India

(ii) The power of Media. 10

4. Complete the sentences using **hear or heard+the correct preposition (about/of/from)** :

(i) Thank you for your letter. It was good to _____ you again.

(ii) Have you _____ a writer called William Hudson ?

(iii) 'Did you _____ the accident last night ?'

Put in the correct preposition. If the sentence is already complete, leave the space empty :

(iv) The country is divided _____ six regions.

(v) I prefer travelling by train _____ driving.

(vi) A strange thing happened _____ me a few days ago.

Complete each sentence using a **verb+in/out** in the correct form :

(vii) I went to see Joe and Liz in their new house.
They _____ last week.

(viii) Gary went to university but _____ after a year.

Complete the second sentence so that it means the same as the first :

(ix) There are eleven players in a football team. A football team consists _____.

(x) Jane won the tournament, so I congratulated her.
I congratulated Jane _____.

10

SECTION—C

5. "Belinda's Dressing Table" is a satire on the aristocratic women of 18th Century England. Comment. 10
6. (i) "La Belle Dame Sans Merci" is a poem full of beauty and mystery. Discuss.
- (ii) What do images of 'twilight' and 'sunset' suggest in the poem "That Time of Year Thou Mayst In Me Behold" ? 10

SECTION—D

7. Complete the sentences with words from the list below :

awareness, conduct, ensure, implementing, priority, capacity, demonstrate, expansion, outcome, project, commitment, disproportionately, facilities, potential, pursue.

- (i) Population experts _____ that the number of older adults in the world will double by 2030.
- (ii) The medical students were encouraged to _____ their research on obesity in China next semester.
- (iii) Scientists are testing a new drug, which has the _____ to cure certain types of diabetes.

- (iv) The new city hospital has an immense _____; it can treat 1,000 patients at one time.
- (v) Reducing maternal mortality rates is a high _____ for the World Health Organization.
- (vi) The researchers won't know the results of the experiment for several months; however, they are hoping for a positive _____.
- (vii) The rapid _____ of cell phone use in Africa is improving people's access to health information throughout the continent.
- (viii) Mortality rates among children are _____ high in locations where living conditions are unsanitary.
- (ix) They asked the technician to _____ how a cell phone can be turned into a simple microscope.
- (x) Even though she is extremely busy, she made a/an _____ to volunteer at the clinic once a week.

10

8. Circle the view marker and underline the opinion in the following sentences :

- (i) The government would like you to believe that its programs are helping the economy to recover.
- (ii) Most people who have not lived in cultures other than their own assume that the rules for polite speech and behavior are universal.

- (iii) People who watch a great deal of television tend to perceive the world as more violent than it really is.
- (iv) A frequent allegation that is made about people between the ages of 18 and 25 is that they have no interest in politics.
- (v) Using the latest statistics, which show an increase in the high school completion rates, the government claims that its programs have brought about improvements in education.
- (vi) At the end of their analysis, the authors conclude that political oppression is increasing in some parts of the world.
- (vii) The researchers argue that much more information is needed before anyone can adequately describe how people adjust to life in a new culture.
- (viii) Relations between the company and its workers worsened after the employees charged that the company wanted to destroy their union.
- (ix) Among Americans, a common perception is that most immigrants enter the United States illegally.
- (x) The tendency of immigrants to live in their own ethnic communities is sometimes interpreted as evidence that they do not wish to become integrated into U.S. society.

10

Exam. Code : 105403
Subject Code : 1402

Bachelor in Business Administration (BBA) 3rd Semester
PUNJABI COMPULSORY
Paper : BBA-302 (i)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—I

1. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ।
2. ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—II

3. ਨਵਾਂ ਚਾਨਣ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ।
4. ਸੁਹਾਗ ਇਕਾਂਗੀ ਦੀ ਨਾਇਕ ਧਿਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—III

5. ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ :

ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਹੈ ਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ। ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਅਕਸਰ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੇਹਾ ਮਿੱਠਾ ਵੇਲਾ ਭੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਗਿੱਧਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਂਦੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ 'ਨਾਨਕਾ ਮੇਲ' ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗਭਰੂ ਤੇ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਇਸ ਮੌਜ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਨਾ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

6. ਨਿਮਨ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਅਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰੋ :

ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਵਨ ਤਉਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਸਾਲ 'ਚ ਕੋਈ ਈ ਮੁੰਨਾ ਅਜੇਹਾ ਹੋਉਗਾ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਤੇਉਹਾਰ ਨ ਮਨਾਏਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਤੇਉਹਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਜੀਵਨ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁਚਕ ਹੈ। ਤੇਉਹਾਰ ਮਨੁਖ ਨੂ ਨਵਾ ਜੀਓਣ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿਦਾਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੈ ਲੋਕੀ ਤੇਉਹਾਰਾਂ ਨੂ ਬੜੀ ਓਹਸਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਓਦੇ ਨੇ।

ਭਾਗ—IV

7. ਉਪਵਾਕ ਕੀ ਹੈ ? ਉਪਵਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਤੇ ਕਾਰਜੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।

8. ਵਿਆਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਵੰਨਗੀਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

Exam. Code : 105403

Subject Code : 1403

Bachelor in Business Administration (BBA) 3rd Semester

MUDHLI PUNJABI

Paper-BBA-302 (ii)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ—ਏ

1. ਵਾਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 10
2. ਵਾਕੰਸ਼ ਬਾਰੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 10

ਸੈਕਸ਼ਨ—ਬੀ

3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਉਪਰ ਪੈਰਾ ਰਚਨਾ ਕਰੋ :
  - (1) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
  - (2) ਇੰਟਰਨੈੱਟ
  - (3) ਮੋਬਾਇਲ। 10
4. ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਫੀਸ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜੀ ਲਿਖੋ। 10

ਸੈਕਸ਼ਨ—ਸੀ

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਦੇ ਵਾਕ ਬਣਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ :

ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨਾ, ਇੱਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਦੇਣਾ, ਈਦ ਦਾ ਚੰਨ ਹੋਣਾ, ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ, ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨਾ, ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੋਣਾ, ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਨਾ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ। 10

6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਖਾਣਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ :

ਉਹ ਦਿਨ ਡੁੱਬਾ ਜਦੋਂ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕੁੱਬਾ, ਸੱਦੀ ਨਾ ਬੁਲਾਈ ਮੈਂ ਲਾੜੇ ਦੀ ਤਾਈ, ਸੌ ਸੁਨਿਆਰ ਦੀ ਇੱਕ ਲੁਹਾਰ ਦੀ, ਸੌ ਹੱਥ ਰੱਸਾ ਸਿਰੇ ਤੇ ਗੰਢ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਗਲੀ ਜਿੱਥੇ ਭਾਗੋ ਨਹੀਂ ਖਲੀ, ਨਵਾਂ ਨੌਂ ਦਿਨ ਪੁਰਾਣਾ ਸੌ ਦਿਨ, ਜਿਸਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ ਉਸਦੇ ਕਮਲੇ ਵੀ ਸਿਆਣੇ, ਉੱਖਲੀ ਚ ਸਿਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੋਹਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਡਰ। 10

ਸੈਕਸ਼ਨ—ਡੀ

7. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :

ਨੌਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਧਰਮ ਦੀ ਮੂਰਤਿ ਸਨ। ਉਸਰ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਤਮ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਸਬਕ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਉੱਤਰਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਸੰਗਤ, ਪੰਗਤ, ਸੰਗਠਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ, ਸ਼ਬਦ ਬੋਹਿਥ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਜਮ, ਬਿਬੇਕ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਨੌਂ ਨਿਧਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਮੁੱਲ ਵਿਰਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਮੁੱਲ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਓਟ ਉੱਤੇ ਅਟਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।

- (1) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ?
- (2) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ?
- (3) ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਮੁੱਲ ਵਿਰਸਾ ਕੀ ਹੈ ?
- (4) ਪੈਰੂ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ।
- (5) ਮੋਟੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ। 2×5=10

8. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ, ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ :
 ਬਹੁਤ ਸਦਗੁਣੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਘੱਟ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਆਦਮੀ ਇਸ ਆਦਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਕਰਜ਼ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਈਰਖਾ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਗਦੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਈਰਖਾ ਰਾਜੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹੋਰ

ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਯੋਗਤਾ ਰਹਿਤ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਨਿੰਦਿਆ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਨਿੰਦਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਭੋਗਦਾ ਹੋਇਆ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਲੰਬੇ-ਲੰਬੇ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕਈ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਭੋਗ ਕੇ ਉਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਈਰਖਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਜ਼ਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਨੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਦਇਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਈਰਖਾ ਰੂਪੀ ਰੋਗ ਵੀ ਦਇਆ ਰੂਪੀ ਇਕ ਭਾਰੀ ਦਵਾਈ ਹੈ।

10

Sr.No.465

Exam Code: 105403

Subject Code: 1404

Bachelor in Business Administration (BBA) - 3rd Sem.

(2119)

Paper : BBA-303

Statistics for Business

Time allowed : 3 hrs.

Max. Marks : 50

SECTION A

ALL SECTION ARE COMPULSORY. STUDENT HAVE TO ATTEMPT 5 QUESTIONS IN ALL SELECTING 1 FROM EACH SECTION 5 QUESTION MAY BE ATTEMPT FROM ANY SECTION

Section A

Q1) (a) Find the value of x which makes the following product of matrices equal to I

$$\begin{bmatrix} 2 & 0 & 7 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 2 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -x & -14x & 7x \\ 0 & 1 & 1 \\ x & 4x & -2x \end{bmatrix}$$

(b) if $A = \begin{bmatrix} 2 & -1 & 3 \\ -3 & 2 & 0 \\ 5 & 1 & -1 \end{bmatrix}$ and $B = \begin{bmatrix} -3 & 2 & -1 \\ 0 & 5 & 2 \\ 1 & -2 & 1 \end{bmatrix}$ then find AB and BA What conclusion

you draw

(5+5)

Q2 Solve following system of equation using crammers rule

$$2x - y + z = 4$$

$$x + 3y + 2z = 12$$

$$3x + 2y + 3z = 16 \text{ find } x, y, z$$

(10)

Section B

Q3 What do you mean by sampling Discuss in detail various methods of sampling

(10)

Q4 Find the mean mode median of following data.

Monthly Rent in Rs	No. of families paying rent	Monthly Rent in Rs	No. of families paying rent
90-100	10	130-140	51
100-110	37	140-150	35
110-120	65	150-160	18
120-130	80	160-170	4

(10)

P.T.O

(2)

SECTION C

Q5 (a) What do you mean by correlation discuss various assumptions

(b) Calculate Spearman coefficient of correlation between marks assigned to 10 students by judges X and Y in a certain competitive test as shown below

S.No	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Marks by judge X	52	53	42	60	45	41	37	38	25	27
Marks by Judge Y	65	68	43	38	77	48	35	30	25	50

(3+7)

Q6 (a) What do you mean by index numbers Discuss its utility

(b) Compute Laspeyers ,Paasche, Fishers and Marshall edgeworth index numbers from following data

ITEM	BASE YEAR		CURRENT YEAR	
	PRICE	QUANTITY	PRICE	QUANTITY
A	5	25	6	30
B	3	8	4	10
C	2	10	3	8
D	10	4	3	5

(3+7)

Section D

Q7 Discuss in detail the properties of binomial and normal distributions

(10) (10)

Q8 (a) A urn contains 9 red, 7 white and 4 black balls A ball is drawn at random What is the probability that ball is (a) red or black (b) White or black (c) not red

(b) A pack of 50 tickets number 1 to 50 is well shuffled and then two tickets are drawn Find the probability that

- i both the tickets have prime numbers
- ii none of the tickets drawn has a prime number

(10)

*****

Exam. Code : 105403

Subject Code : 1405

Bachelor in Business Administration (BBA)

3rd Semester

**FUNDAMENTALS OF HUMAN RESOURCE
MANAGEMENT**

Paper—BBA-304

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— Attempt **five** questions in all, selecting at least **one** question from each section. The **fifth** question may be attempted from any section. Each question carries equal marks.

SECTION—A

1. What do you understand by Human Resource Planning ? How is it conducted ?
2. Define job analysis. What are the uses and problems of job analysis ?

SECTION—B

3. State the various sources and techniques of recruitment.
4. What are the various strategies followed for the retention of employees in an organisation ? Explain.

SECTION—C

5. Describe the needs of training and development in an organisation.
6. What is performance appraisal ? Why is it conducted ?

SECTION—D

7. Explain the various factors affecting remuneration of the employee.
8. What is job evaluation ? Discuss the process followed for job evaluation.

Exam. Code : 105403

Subject Code : 1406

Bachelor in Business Administration (BBA)

3rd Semester

**FUNDAMENTALS OF MARKETING
MANAGEMENT**

Paper—BBA-305

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— The paper consists of **four** sections A, B, C and D. In each section are **two** questions. Students have to attempt **five** questions in all, at least **one** question from each section. Each question carries **ten** marks.

SECTION—A

1. How would you explain the marketing environment ? Describe the factors that influence the marketing decisions.
2. Describe the concept of marketing and how it is different from selling ? Discuss the scope of marketing with examples.

SECTION—B

3. What is Product Life Cycle ? What are the major decisions taken by marketing manager in each stage of PLC ?
4. Explain why market segmentation is done ? Discuss the bases for segmenting the consumer markets in detail.

SECTION—C

5. Elaborate the pricing concept and discuss the method for deciding the price for product.
6. How will you describe the product ? Discuss the classification of product and their importance.

SECTION—D

7. Describe the importance of advertising. Explain the advertising media, publicity and advertising copy in detail.
8. Write short notes on the following :
  - (a) Direct Marketing
  - (b) WoM
  - (c) Personal Selling
  - (d) Interactive marketing.

Exam. Code : 105403

Subject Code : 1407

Bachelor in Business Administration (BBA) 3rd Semester
INDIAN FINANCIAL SYSTEM
Paper : BBA-306

Time Allowed—Three Hours] [Maximum Marks—50

Note :—Question paper is divided into **four** Sections—A, B, C and D. Each Section has **TWO** questions. Candidates are required to attempt **FIVE** questions selecting at least **ONE** question from each Section. The **fifth** question may be selected from any Section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Discuss the main features of an efficient financial system in an economy.
2. Give an overview of Securities Contract (Regulations) rules governing financial markets.

SECTION—B

3. Discuss the role of RBI in improving the efficiency of money market.
4. Critically discuss the role of NBFC's in Indian financial system.

SECTION—C

5. Discuss the functions of Asset Management Company in the working system of Mutual Funds.
6. Explain the duties, powers and functions of Insurance Regulatory Development Authority.

SECTION—D

7. Give a detailed explanation of Capital market instruments.
8. Discuss the importance of FII's and FDI's in the economic development of a country.

Exam. Code : 105403

Subject Code : 1408

Bachelor in Business Administration (BBA)

3rd Semester

MANAGEMENT ACCOUNTING

Paper—BBA-307

Time Allowed—Three Hours] [Maximum Marks—50

Note :— Attempt **FIVE** questions in all selecting at least **ONE** question from each Section. **Fifth** question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. “Management accounting aims at providing accounting and related information for reasoned business decisions.” Discuss the statement.
2. Distinguish between management accounting and financial accounting. What are the limitations of management accounting ?

SECTION—B

3. You have been given the following balance sheet of ABC Limited as on 31st March, 2016 and the additional information :

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital (Rs. 10 fully paid up shares)	40,00,000	Goodwill	8,00,000
Reserves and surplus	20,00,000	Land and Building	40,00,000
10% Debentures	20,00,000	Plant and Machinery	10,60,000
Sundry Creditors	12,00,000	Furniture	4,00,000
Provision for tax	4,00,000	Investments	13,30,000
Bills payable	1,30,000	Stocks	16,00,000
		Debtors	3,40,000
		Cash and Bank	2,00,000
Total	97,30,000	Total	97,30,000

The stock and debtors of the company as on 1st April, 2015 were Rs. 18,00,000 and Rs. 3,00,000 respectively; Sales of the company for the year ended on 31st March, 2016 were Rs. 80,00,000 on which company earned a gross profit of Rs. 16,00,000. Compute the following ratios :

- (a) Current ratio
- (b) Acid test ratio
- (c) Stock turnover ratio

- (d) Average collection period
  - (e) Debt equity ratio
  - (f) Proprietary ratio
  - (g) Fixed assets to net worth ratio
  - (h) Fixed assets to long term funds ratio.
4. What are the objectives of analysis of financial statements ? What are the different techniques which can be used for the analysis of financial statements ?

SECTION—C

5. What do you mean by responsibility accounting ? Explain the different steps in the installation of a system of responsibility accounting.
6. From the following balance sheet and the additional information, you are required to prepare cash flow statement for the year ended 31st December, 2015 according to AS-3 :

Liabilities	31 st Dec. 2014 Rs.	31 st Dec. 2015 Rs.
Share Capital	1,87,500	2,25,000
General Reserve	1,87,500	2,06,250
P/L A/c	75,000	56,250
10% Debentures	1,87,500	1,87,500
Sundry Creditors	1,12,500	1,05,000
Provision for Tax	18,750	13,125
Outstanding Expenses	18,750	7,500
Pre-received Incomes	15,000	1,875
	8,02,500	8,02,500

Assets	31 st Dec.	31 st Dec.
	2014	2015
	Rs.	Rs.
Buildings	2,62,500	2,77,500
Machinery	1,87,500	2,34,375
Stocks	1,50,000	1,12,500
Debtors	75,000	56,250
Investments	93,750	75,000
Cash	18,750	16,875
Goodwill	—	9,375
Prepaid expenses	8,437	11,250
Outstanding incomes	6,563	9,375
	8,02,500	8,02,500

Additional Information :

- (i) During 2015 dividends of Rs. 8,000 were paid.
- (ii) Depreciation on plant and machinery amounted to Rs. 6,000.
- (iii) Depreciation on building amounted to Rs. 10,000.
- (iv) Provision for tax made during the year Rs. 10,000.
- (v) An item of machinery which was discarded had the written down value amounted to Rs. 4,250.

SECTION—D

7. What do you mean by working capital management ? Examine the approach you would follow for working capital management.
8. What do you mean by working capital mix ? What are the different approaches for determining working capital mix ?

Exam. Code : 105403

Subject Code : 8106

**Bachelor in Business Administration (BBA) 3rd Semester
(Old Sylb. 2018)**

ENVIRONMENTAL STUDIES

Paper—ESL-221

Time Allowed—Three Hours] [Maximum Marks—75

Note :—Part-A (25 marks) : Attempt any **FIVE** questions out of **SEVEN** questions. Each question carries **5** marks. The answers to each question should not exceed **2** pages.

Part-B (50 marks) : Attempt any **FIVE** questions out of **EIGHT** questions. Each question carries **10** marks. The answer to each question should not exceed **5** pages.

PART—A

1. Explain the uses and over exploitation of forest resources.
2. Give the role of individual in conservation of natural resources.
3. Explain Ecological Succession in detail. What are the characteristic features of grassland ecosystem ?
4. Give a detailed account on the threats to biodiversity.

5. What is disaster management ? How the effects of earthquakes can be minimized ?
6. What is ozone layer depletion ? What are the remedial measures for the same ?
7. Give the list of various family welfare programmes. What is value education ?

PART—B

8. Give a detailed note on biogeographical classification of India.
9. Define the role of information technology in Environment and Human Health.
10. Explain in detail the Water (Prevention and Control of Pollution) Act, 1974.
11. What are the methods of Water Conservation ? Explain the Rain water harvesting in detail.
12. Give a detailed note on *in situ* and *ex situ* conservation methods of biodiversity.
13. Give characteristic features, structure and functions of desert ecosystem.
14. Explain various renewable energy resources.
15. Give a detailed account of Air Pollution. Give its consequences and remedial measures.

Exam. Code : 103203
Subject Code : 1161

B.A./B.Sc. 3rd Semester
ENVIRONMENTAL STUDIES

Paper-ESL-221

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—75

SECTION-A

Note :—Attempt any **five** questions. Each question carries **5 marks (25 Marks)**.

1. Write a note on multidisciplinary nature of environmental studies.
2. Explain water logging and salinity problems of agriculture soils.
3. Explain types of ecological successions with examples.
4. Write a note on hot-spots of biodiversity.
5. What are different control measures for the management of earthquakes in India ?
6. Explain the role of an individual in the management of solid wastes.
7. Explain different issues involved in the enforcement of Environment (Protection) Act, 1986.

SECTION-B

Note :—Attempt any **five** questions. Each question carries **10 marks (50 Marks)**.

8. Explain scope, importance and need of introducing environmental studies as a compulsory subject in an education system.
9. What are environmental effects of constructing dams ?

10. Explain threats and methods of conservation of biodiversity with examples.
11. What are the causes, effects and control measures of soil pollution ?
12. Explain causes and effects of acid rain and ozone layer depletion.
13. Write a note on human rights and value education.
14. Explain methods of wasteland reclamation with examples.
15. Describe types, characteristic features, structure and functions of a river ecosystem.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ :— ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਹਨ
(25 ਅੰਕ)।

1. ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਬਹੁ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
2. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਖਾਰੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
3. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਿਸਥਿਤਿਕ ਵਿਕਾਸਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਹਾਟ-ਸਪਾਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
5. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਉਪਾਅ ਕੀ ਹਨ ?
6. ਠੋਸ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
7. ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਅਧਿਨਿਯਮ, 1986 ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ
(50 ਅੰਕ)।

8. ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼, ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
9. ਡੈਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹਨ ?
10. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਖਤਰੇ ਅਤੇ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
11. ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕੀ ਹਨ ?
12. ਅਮਲੀ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
13. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
14. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਜਰ ਭੂਮੀ ਦੀ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ।
15. ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਪਰਿਸਥਿਤਕੀ ਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

ਭਾਗ—ਕ

ਨੋਟ :— ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੋ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 5 ਅੰਕ ਹੈ
(25 ਅੰਕ)।

1. ਪਰ्याਵਰਣੀਯ ਅਧਯਯਨ ਕੇ ਬਹੁ-ਵਿਧਯਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਪਰ. ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
2. ਕ੍ਰਿਸ਼ਿ ਸ੍ਰਿਦਾ ਕੀ ਜਲ ਖਰਾਯ ਔਰ ਲਯਯਗਤਾ ਕੀ ਸਮਸ੍ਯਾਔ ਕੀ ਵਯਾਯਯਾ ਕਰੋ।
3. ਤਦਾਹਰਯੋਂ ਕੇ ਸਾਯ ਪਾਰਿਸ੍ਥਿਤਿਕੀ ਵਿਕਾਸਕ੍ਰਮ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰੋਂ ਕੀ ਵਯਾਯਯਾ ਕਰੋ।

4. जैव विविधता के हॉट-स्पॉट पर एक नोट लिखें।
5. भारत में भूकंपों के प्रबंधन के लिए नियंत्रण के अलग-अलग उपाय क्या हैं ?
6. ठोस कचरे के प्रबंधन में एक व्यक्ति की भूमिका को समझाइए।
7. पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम, 1986 के प्रवर्तन में शामिल विभिन्न मुद्दों की व्याख्या करें।

भाग-ख

नोट :— किन्हीं पांच प्रश्नों को करें। प्रत्येक प्रश्न के **10** अंक हैं (**50** अंक)।

8. एक शिक्षा प्रणाली में अनिवार्य विषय के रूप में पर्यावरणीय अध्ययन शुरू करने की गुंजाइश महत्व और आवश्यकता की व्याख्या करें।
9. बांधों के निर्माण के पर्यावरणीय प्रभाव क्या हैं ?
10. उदाहरणों के साथ जैव विविधता के संरक्षण के खतरों और तरीकों की व्याख्या करें।
11. मृदा प्रदूषण के कारण, प्रभाव और नियंत्रण के उपाय क्या हैं ?
12. अम्लीय वर्षा और ओजोन परत की कमी के कारणों और प्रभावों के बारे में बताएं।
13. मानवाधिकार और मूल्य शिक्षा पर एक नोट लिखें।
14. उदाहरणों के साथ बंजर भूमि के पुनर्वसन के तरीके बताएं।
15. एक नदी पारिस्थितिकी तंत्र के प्रकार, विशिष्ट विशेषताएं, संरचना और कार्यों का वर्णन करें।